Posudek vedoucího bakalářské práce Davida Pfanna *Postavení přírody v Hegelově Filosofii dějin*

Student David Pfann se rozhodl ve své bakalářské práci analyzovat pojetí přírody v Hegelových přednáškách shrnutých později do knihy *Filosofie dějin*. Volba tématu byla původně vedena studentovým osobním zájmem, postupem času však převážil zájem o Hegelův způsob myšlení a snaha o jasné zdůvodnění nejen toho, co v souvislosti s přírodou říká, ale i toho, *proč* to říká. Výsledná práce tedy v žádném případě nepředstavuje pouhé zreferování jednotlivých Hegelových zmínek o přírodě ve *Filosofii dějin*, což poměrně často u podobných bakalářských prací hrozí, ale nabízí samostatné a do hloubky promyšlené uchopení vybraného konceptu, přičemž je dosaženo u Hegela zásadního efektu: při výkladu přírody se před čtenářem názorně a organicky rozvíjejí celé dějiny až do okamžiku překonání přírody u Řeku. Jde sice o obrácení Hegelova postupu, ale právě proto je tato studentem „vynalezena“ metoda v mnoha ohledech objasňující.

V první části práce si student vytváří podloží, na němž později vystaví analýzu samotného tématu. Třebaže lze namítnout, že první podkapitoly této části jsou poněkud schematické a „školské“ (jinak to ani nebylo vzhledem k rozsahu práce a obsáhlosti tématu možné), lze sledovat postupný vývoj k hlavní podkapitole, v níž je explikována dialektická metoda. Mám za to, ze student zde dosáhl velice dobrého vhledu, kterého se pak drží i v následujících dvou částech, takže práce působí konzistentně a suverénně. Svou pochybnost o určitém aspektu výkladu dialektické metody vyjádřím v závěrečné otázce k obhajobě. Celkově ale mohu říci, že tato část práce naplnila více než dostatečně svůj účel. Za obzvláště chvályhodné považuji také to, že k výkladu byly použity vhodnější Hegelovy texty, tedy *Fenomenologie ducha* a druhý díl *Encyklopedie filosofických věd*.

S takto vypracovanou metodou posléze student přistupuje v druhé části k analýze *Filosofie dějin*. Svou intepretaci uvozuje několika úvahami o obecném pojetí přírody, které formou tázání vymezuje vůči křesťanství a darwinismu, resp. lamarckismu, a poté podává výklad o podílu přírody na sebeuvědomování se ducha, jak se odráží v charakteru jednotlivých národu. K této části nemám žádné výtky, interpretace je vedena s nadhledem, přičemž je znát, že student má vše dobře promyšleno a rozvrženo.

Ve třetí části je vytvořen rezultát předešlých výkladů. Hegelův duch tedy zůstává zachován, což je možná důležitější osvědčení než podrobný popis toho, co si každý může přečíst.

Po formální stránce je práce v pořádku. Všechny citace jsou řádně vykázány. Práce se sekundární literaturou je pro bakalářskou práci uspokojující. Text je napsán velmi kultivovaným jazykem, chyby gramatického či syntaktického rázu nepřesahují míru na této úrovni obvyklou.

Za nadstandardní považuji studentovu snahu o problematizaci. Nepředkládá tedy čtenáři pouhý popis toho, co Hegel říká, ale snaží se odhalit podmínky, na jejichž základě může říkat to, co říká. Tento „kriticky“ přístup dovedl studenta trochu paradoxně v jistému „smíření se“ s Hegelem: ačkoli to na konečné podobě odevzdaného textu téměř nemusí být znát, na začátku svého psaní vystupoval student vůči Hegelovi výrazně kritičtěji. Takováto kritikou zmírněná kritičnost velmi tvárně opisuje pohyb Hegelova myšlení a je sama o sebe nejlepším svědectvím o studentově opravdovém vstupu do něj. Za vedlejší, avšak stejně důležitý příznak tohoto vstupu pak považuji studentovu schopnost abstrahovat od vedlejšího a podřadného a pevně se držet základní linie Hegelova podání.

Jako vedoucí práce mohu konstatovat, že spolupráce se studentem byla velmi dobrá. Pravidelně práci konzultoval, ale ke většině hlavních a nosných myšlenek se dopracoval samostatně (jako sebevědomí).

Otázka k obhajobě: na s. 7 se říká: „…přestože subjekt stále nemá přístup k bezprostřednosti“ jako by dosažení bezprostřednosti bylo pro subjekt cílem. Na s. 8 se naopak hovoří o „postupu od nedokonalosti přírodní bezprostřednosti k dokonalému vědomí“. Jak se to tedy má se vztahem subjektu a bezprostřednosti?

Podotázka: nebylo by možné problém bezprostřednosti aplikovat na Čínu a Indii, resp. nemohla by být touto bezprostředností např. nirvána?

Hodnocení

Odevzdaná práce vykazuje velice dobré uchopení zvoleného tématu. Student se v dané problematice orientuje natolik dobře, že ji problematizuje a zcela systematicky a metodicky tak provozuje pozitivní práci negace. V tomto afirmativním modu shledávám hlavní přednost celé práce; opravdu není snadné dostat se Hegelovi na kobylku natolik, aby jej bylo možné v jeho výkladu s předvedenou mírou pochopení sledovat. Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**.

V Neratovicích 13. 9. 2016
Jakub Chavalka